

AKATALPA

Eylül 2021 - Sayı 261

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Osman Serhat ERKEKLİ

OZAN ÖZTEPE İÇİN ÜÇLÜK

Ozan bizim için kendini feda etti
Biz de onun için
Tanrı memnun kaldı bu dostluktan

11.08.2021

Ozan ÖZTEPE

ÜVEYİKLER

Burak Çankaya'ya

Ağır ağır irtibatı kesildi teneşirden
miskin üveyik nasıl
kanatlanırsa
zeminden

Necati enişte, Hakan dayı önde
kalan üç beş ihtiyarı
cemaatin
beride
Kavrandı kenarlarından kalın bileklerle
dengeleni bir anda koca adam
Söğüdün dalı nasıl
bulursa yolunu
geceden

Kısa adımlarla erdi basamaklara
elden ele geçen yeşil bulut...
Hiç kopmak istemeyen
begonvil
gövdesinden

Beride kalan
birkaç üveyik şimdi...
yükünü salan teneşir...
kızgın öğle güneşi...
tenha avlu...
ve
yirmidokuz
yıl...

Fuat ÇİFTÇİ

SAĞANAK ATLAR

yoksulluğu boyuyor
sineğin derisi;

aptallar rafında
iktidar kabarr.

sağanak atları
devrim...

GÜVELENEN MASKE

kokusu mor
kahır botu;

unutuluş doktorasında
babasızlık kulübesi...

uçurumlar,
güvelenen maske...

AŞK SEMİNERİ

uyukladığımız derinliklerdi
sevişme karalamaları...

sağılmış postallarda
unutuluyor kurşun;

adalet sayıyor
düşünce...

Ediz Açıkalın, Hüseyin Alemdar, Suat Kemal Angı, Sevil Avşar, Cansu Aydın, Ali Asker Barut, Eşref Ozan Baygın, Fuat Çiftçi, Murat Dalgın, Ramis Dara, Erdi Dinçer, Mustafa Döşdemir, Hasan Efe, Osman Serhat Erkekli, Hulusi Geçgel, Sedat Gülmez, Uluay Koçak Güvener, Nihan Işıker, Taha İhsan, Erkan Kara, Salih Mercanoğlu, Cihan Oğuz, Hızır İrfan Önder, Yusuf Özdemir, Serkan Özer, Ozan Öztepe, Hüseyin Peker, Esra Sağlık, Halil Şahan, Güzin Y. Şahinler, Umut Temür, Şerif Tezgörenler, Mehmet Akif Tutumlu, Yeprem Türk, Ahmet Yılmaz, İsmail Güney Yılmaz.

İZLEKSEL VE İŞLEVSEL BÜTÜNLÜĞÜN ŞİİRİ: “BİR İLKBAHAR ŞİİRİNE BAŞLANGIÇ”

Halil ŞAHAN

*Hava ne kadar güzel öğretmenim
Yollar, ağaçlar, kuşlar ne kadar güzel
Yeryüzü pırıl pırıl öğretmenim
Gizlisi saklısı kalmamış dünyanın
Nesi var nesi yok dökmüş ortaya
Bütün bitkiler, bütün hayvanlar, bütün taşlar
Sürüngenler, konglomeralar, serhaslar
Hepsi hepsi ortada öğretmenim.
Ne olur biz de gidelim
Burda kalsın kitaplar
Burda kalsın iğneli karafatmalar
Kollarından bacaklarından gerilmiş kurbağalar
Burda kalsın hepsi
Bomboş kalsın hepsi
Bomboş kalsın evler okullar
Hapishaneler, hastaneler...
Öğretmenim, sevgili öğretmenim
Sirtımıza alırsız hastaları
Kim bilir ne özlemişlerdir kurları...
Ya mahpuslar.
Ne sevinirler kimbilir
Sarılıp sarılıp öperler adamı*

*Melih Cevdet Anday, Rahatı Kaçan Ağaç, (Toplu
Şiirler 1), Adam Yayınları, Dördüncü Basım, Nisan 2000, sf.
62*

Bu şiirden ilk algılanan, yoğun bir yaşama sevinci, ama tutkulu bir yeryüzü özlemi olarak. Temel izleğin bu olmasında, İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı korku ve umutsuzluk ortamından bir an önce çıkma isteğinin etkili olduğu kanısındayım. 1950'nin başlarında yazılmış bir şiir. Hepsi bu kadar değil; özgürlük ve doğaya dönme isteği de var bu temel izleğin yedeğinde. Önemli bir ayrıntı daha, kuramsal düzeyde kalan okul eğitimine dolaylı eleştiriler de saklı dizelerde.

*“Hepsi hepsi ortada öğretmenim.
Ne olur biz de gidelim
Burda kalsın kitaplar
Burda kalsın iğneli karafatmalar
Kollarından bacaklarından gerilmiş kurbağalar
Burda kalsın hepsi”*

Görüldüğü gibi, bunları küçük bir çocuk öğretmenine söylüyor. O çocuk görmekte olduğu eğitimden hoşnut değil. Çocukluğunun tüm coşkusuyla, duruluğuyla doğaya gitmek, doğayla bütünleşmek istiyor.

Anlatımın bir çocuğun ağzından olmasının daha özel işlevleri de var: Yaşama sevinci sanatlı yollara başvurulmadan, nerdeyse günlük konuşma söylemiyle giriveriyor şiire.

Ayrıca anlatıcının bir çocuk olması, eğitim eleştirisinin zorlanmadan gerçekleşmesini de sağlıyor. Şairimiz anlatımına yedirdiği çocuklukla güçlendiriyor bu eleştiriye. Örneğin, çocuğun, öğrenmek için sınıfı bırakıp doğaya gitmeyi, “*Ne olur!..*” diye yalvarma söylemiyle dile getirmesinde

olduğu gibi. Ayrıca bu çocuksu yalvarma, dizelerin şiir dozunu da artırıyor.

Bu şiirin hiç “gizlisi saklısı” yok. Anday'ın, yeryüzünün ilkyaz aydınlığı için söylediği gibi “pırıl pırıl” bir şiir; ne örtük ne dolaylı anlatım söz konusu ne de en sapa yerlerden derlenmiş karanlık imgeler.

Ama karşımızdaki gene de şiir, hem de dört dörtlük. Üstelik ağırlıklı anlatımı öykülemeci olmasına karşın. “Bir İlkbahar Şiirine Başlangıç”taki bu şiirleşmeyi merak etmemek elde değil. Hele bizim kuşak için. Bizler, İkinci Yeni'den beri şiirin koyu, hatta karanlık imgelerle olanaklı olduğuna inandırıldık. Oysa burada apaçık, dupduru bir anlatım var. Bu anlatım da, bir ilkokul çocuğunun ağzından.

İşte duru anlatımlı bu şiiri şiir kılan, o çocuğun şiire sinen çocuksuluğu. O çocuksu anlatım, pırıl pırıl, cıvıl cıvıl, giderek kıpır kıpır bir yeryüzü getiriyor önümüze.

*“Hava ne kadar güzel öğretmenim
Yollar, ağaçlar, kuşlar ne kadar güzel
Yeryüzü pırıl pırıl öğretmenim
Gizlisi saklısı kalmamış dünyanın
Nesi var nesi yok dökmüş ortaya
Bütün bitkiler, bütün hayvanlar, bütün taşlar
Sürüngenler, konglomeralar, serhaslar
Hepsi hepsi ortada öğretmenim.”*

Bu dizeler, yukarıda da belirttiğim gibi, apaçık, ama taşıdığı duyarlılıkla bizi kuşatıyor, alıp çocukluğumuza, ilkokul yıllarımıza götürüyor. Böylece büyüleyici ve düşsel bir şiirselliği solumaya başlıyor.

Ama, şairimiz bizi tamamen bu büyümlü ortamın güdümünde bırakmıyor; değiştirilmesi gereken bazı gerçeklerle yüzleşmemizi de sağlıyor. Bunu özenle bazı göstergeler çizerek yapıyor:

*“Bomboş kalsın evler okullar
Hapishaneler, hastaneler...
Öğretmenim, sevgili öğretmenim
Sirtımıza alırsız hastaları
Kim bilir ne özlemişlerdir kurları...
Ya mahpuslar.
Ne sevinirler kimbilir
Sarılıp sarılıp öperler adamı.”*

Bu yalın dizeler; evlerine tıklıp kalmış sıkıntılı insanlarla, okullardaki kupkuru eğitim uygulamasından kurtulmayı bekleyen çocuklarla, hapishanelerde özgür kırların özlemini çeken mahpuslarla ve hastanelerde doğaya uzanmayı uman hastalarla dolu.

Şairimiz bunların hepsini yeni canlanmış özgür doğaya götürmek istiyor. Bunun, yeryüzünü bütünleştirecek ortak bir sevgi doğuracağına inanıyor. Ve bunları dupduru bir çocuk duyarlığından süzerek yansıttığı için de çok etkili oluyor.

Ana izleğin, biraz değişik bir anlatımla, doğaya ve doğal yaşama duyulan derin özlem olduğunu yinelemek istiyorum. Bu temel duygu şiirin her dizesinde, hatta her sözcüğünde capcanlı ve apaçık. Genel yapıda tam bir bütünlük söz konusu. İşlevsel olmayan hiçbir ayrıntı yok.

Bu özelliğin üzerinde özellikle durmamın nedeni, son kırk elli yıl içinde tüm yazınsal yapıtlarda bu örgensel bütünlüğün eskisi kadar önemsenmez olması. Oysa bu, yeryüzü yazımında da her dönemde başat nitelikti. Bir yapıtı, yapıt kılan örgensel bütünlüğüdür. Örneği yukarıda.

halilsahan44@hotmail.com

BİR AYNANIN BUĞUSUNA İKİLİKLER II

Erol Özyiğit'e Anlattığı "Ah" İçin

Benden sorma bir kuyuda susan bir aynanın kusurunu
Yüzümü unutup sırrı dökülmüş bir camın buğusuna
saklandım çünkü

Yüz

Herkesin kendi anı defteridir hayattan eskiyen yüzü
Bu tarafta yaşadıklarını okutur öbür tarafta Tanrıya

Kendime

Bir dağın kalın dalgınlığıym ben dedin ya sen kendine
Sabah kalktım ki her türlü ceylanlar inmiş yüzünün
bahçesine

Ters Lale

Bir taşın altına yurdum demiş şu ters laleden mi aldın bu
üşüme huyunu
Nerede güneşli bir dağ görersen biraz utangaç hemen
uzatıyorsun boynunu

Her Erken Ölümünden

Bütün bulutlardan daha doluyum
Her erken ölümünden hüznün rengine döndü gözlerim

Yol Ağzı Armudu

Bir yol ağzı armuduyum ben, beni burda dağlara, beni kurda
Kuşlara unutmış insan çiğdi, çiğ dedi yemişime

HAYATTA KALAN KADIN

Mallarmé'nin dizelerindeki
kurtulmanın kendisi olduğunu hatırlayan
masal kuğusu,
baharda kiraz çiçeklerini açtıran
Flora'sın sen...

yaşamın, üstüne siyah kapan düşen
sonsuz bir rüyanın içinde kaybolmuş gibi...
yarısı yarım kalmış şiirler seçkisi...
kalbin şaraba batırılmış ekmek gibi
darmadağın ve kutsal
erişilmez melodileri mırıldanırken ve söyleşirken
gökyüzünün kadim sözcükleriyle...

yıldız yağmurları altında kalan ölü mitlerin tanığı,
okyanusların kucaklaştığı yerde
çarpışan yalvaç gemilerinin,
fırtınada yıldırımla çarpılan incir ağacının...

ıstırapın coğrafyasında sıfır noktası...
her şey gözyaşı döküyor göçerken.

18. ŞARKI

gece gitti
şafakla terk etti rüyasını işçiler
esneyerek işemeye gittiler
eteklerini kaldırıp oturdu klozete leydiler
imamlar ıslak çamaşırlarını değiştirdi
çoktan yolunu tuttu caminin
çocuklar da uyandı, onlar uyanınca
yolun kenarında gülümsedi fesleğenler
limon dalları, mineçiçekleri
defneyaprağı ve kekik

gece gitti
dağın örtüsüne dokununca ışık
zeytinlikte şarkı söyledi böcekler
terzilerin makası açıldı
birbirine selam verdi iki komşu
kadın etek boyunu kısalttı
adam gözlüğünü aldı konsoldan
büyük anneyle torun aynı yaşta
kederle sevinç aynı oyunda
kapılar açıldı kapılar kapandı
sesler uzandı ormana doğru

gece gitti
seyirtepe'de ayrı bir telaş
aşağı doğru küçük koruluklar
denize koşan evler
uzakta taş dönmüş her şey
sıkıyor boğazını havanın
yine de varlığı hissediliyor
çite dayanmış pembe sardunyanın

şimdi tam zamanı ey şair!
sözcükle güne dokunmanın

ZAMAN VE OYUN

neredeysen unutulmuş bir heykeltraş
utangaç bir bakıma, bu gece
kalın bir roman sarmış kendine

karışıyor lambada alev
çıplak olan kim düşgörenin beyliğinde

geçmişin memelerinden uğul uğul
inen balkonlarına bir kadeh
övgüyle ıslak otlara serilmiş

ayak izleri mi geceyarıları
boşluğunda güzel sesin
aldırızsız bir kayık ay ışığı

sonrasına geçer belki
en derin yerinden ilkbaharın

Sevil AVŞAR

Genç ya da yetişkin her bireyin görevi var olan düzeni sorgulamaktır. Toplumun onayladığı her şeyin doğru olduğunu düşünürüz. Kabul etmek karşı çıkmaktan daha kolaydır çünkü. Anlamlı ya da anlamsız her tavır her cümle her davranışı onaylamak; arenada tribünlerde oturuyor olmak demektir. Hiçbir tehdit yoktur orada. Güven içinde gladyatörlerin dövüşünü ya da aslanlara yem olarak atılan köleleri seyrederek kendinizden geçersiniz.

Toplum içinde cesaret, sebat ve “Biricik” olmamızı sağlar. Toplumun ahlaklı olması için olaylara gerçekçi bir gözle bakmak gerekmektedir. Tersini kanıtlanamıyorsa bir bilginin doğru olduğuna inanırız. Eğer yalnızca mantığın söylediklerine inanırsak toplumun ağır baskısına karşı koymak için bir adım atmış oluruz. Diğer adımsa sezgilerimize güvenmektir. İçinde bulunduğumuz “Yoksunluklar çağında” üç – beş tane de dostumuz varsa çok az şey kalır geride ihtiyacımız olan... “Yoksunluklar çağında” çünkü şu anda sadece sanal dostluklar peşinde koşuyoruz. Gerçek ilişkilerin yerini nevroitik paylaşımlar aldı. “Yoksunluklar çağında” değil “Yoksulluklar çağındayız”. Sosyal medyadan edindiğimiz yüzlerce dostu rağmen dost yoksuluz. Oysa insanlarla mantık ve sezgilerimizle ilişki kurarsak zenginleşebiliriz. Sanal dokunuşlara hiç ihtiyacımız kalmaz.

Sanal dostluklarda kim olduğumuzun önemi yoktur. Gerçek dostlarımız ise ‘kendi’ mizi onaylar ve bu bizim mutlu olmamızı sağlar. Böyle hissedebilmek için yüz yüze ilişki gereklidir. Bu durumda umduğumuzdan daha çok ve gerçek sevgi kazanırız. Karşımızda olan birisini onaylıyoruz ve karşımızda olan birisi bizi onaylıyor...

Mutluluğu gerçek dostlar peşinde değil sanal dostlar peşinde arıyorsak mutsuzluğumuz katlanarak artar. Çünkü onlarla gerçek yüzümüzü değil; göstermek istediğimiz yüzümüzü paylaşıyoruz. Onlar hakkında, nasıl insanlar olduklarına ilişkin müthiş iyimser fikirlere sahip olduğumuz için en küçük bir hayal kırıklığında öfkeden çılgına döneriz. Bu öfke sanal bir öfkedir. Gerçek bir kavga için neler vermeyiz ki o an! Öfkemizi dillendirmek üzere yazışmalarımız esnasında öfke yavaş yavaş azalır. Öfke gibi çok şiddetli ve gerçek bir duygumuzu bile yaşayamayız.

Bazen öyle bir olay yaşarsınız ki acıdan içimiz parçalanır, ağlamamızı durduracak, bizi teskin edecek bir dost ararız. Başımıza gelebilecek şeyler için gerçek bir insan gereklidir. Sanal dostumuzun omuzunda ağlayamayız. Sanal dostumuz gözyaşlarımızı silemez. Bütün bunlara rağmen yasımız, üzüntümüz azaldığında yine sanal dostlarımızla hayali ilişkilerimizi sürdürmeye devam ederiz.

Ölümlü olduğumuz bilincinden kaçmak için yüzyıllar boyunca neler yapmadık ki? Şimdi de iletişim için kullandığımız cihazlarla oyalanarak ölümü kendimizden uzak tutabiliriz sanıyoruz. Ekranın önünden kalktığımızda ise dünya bizim müdahalemiz olmadan dönmekten vazgeçecek, evren korkunç bir fırtınayla karmakarışık olacaktı gibi bir his kaplıyor tüm benliğimiz. Böyle bir felaket ihtimali çok az değil, belki de hiç yok. Kadere bakın, rastlantıya bakın, aniden şehrin tümünde elektrikler kesiliyor ve ekranlarımız kararıyor. Felaket bu işte! Ekran dostlarımıza ulaşamıyor; düşüncelerimizi, duygularımızı, korkularımızı şahit olmadan yaşıyoruz ve bu çok zor geliyor bize. Sanal dostluklar; yaşadıklarımız için şahit arama ihtiyacımızdan kaynaklanıyormuş meğer... Küçük bir rastlantı ne kadar yanlış yaşadığımızı gösteriyor bize ama akıllanmıyor ve elektrik geldiği andan yine ekranlarımızın

ZARİF YANILGI

saklı sözlerim var
aklımın kancalarında
aşktan yorulmuş düşten yorulmuş

zorunlu boşluklar içindesin
çantanda birkaç tuşluk yalan taşıyorsun
çürümenin manifestosu duruyor parmaklarında
kandan yorulmuş etten yorulmuş

namlusunu doğrultan zamanda
yaşamı ıskalıyorsun
kaç gidişin dudaklarını ısıtıyor
boynunda sakladığın kuğu

içinde çok kadın saçlarından
dügümlü
kendisi gidip sızısı kalan şeyleri
sıralıyor

uzaklık mesafe barındırmaz biliyorsun
zarif bir yanılığ bu
insanın kandırma kuvveti

saklı sözlerim var
kimse bilmez
aşkı kuruttum kancalarımında

başına koşuyoruz. Kristal bir bardak kadar narin ve kırılğan olan insan, bir kere daha ölümden kurtulmuştur. Bunun kendisi için ne kadar zor olduğu duygusunu yaşayamadan ekran başına rapor vermeye koşar hemen.

Acı çekmek zorlar insanı, yorar... Kim ister acı içinde kıvrınmayı. Hepimiz meşrebimize göre yollar buluyorduk. Seçeneklerimiz çoktu. İktidar odakları durumu tehlikeli bulmuş olmalı ki sadece iş yapmak için kullanılması gereken ekranı yaşadığımız hayatın zirvesine yerleştirdiler. Hepimiz ona ulaşmak için tırmanıyor, ulaştığımızda hayatın anlamını bulacağımızı zannediyoruz. Pandemi sürecinde ekranlarımızla evden çalışabileceğimizi, işyerine gitmenin gerekli olmadığını gördük. Şimdi ofiste 8 saat olan çalışma süresi evde en az 12 saate çıktı. Dünya tarihine dikkatle bakarsak hiçbir yüzyılda böyle vahşi bir sömürü düzeninin olmadığını görürüz.

Her çağda olduğu gibi varoluşuna anlam aramaktadır insan. Ekranın önünde geyik yaparken ölümü kendisinden uzaklaştırdığını zannetmektedir. Oysa o kısa!... Kitap şart değil. Tamam! Peki! İnternette okusa... Yaşamın anlamına ilişkin ne kadar zengin fikirlere, bilgilere ulaşacaktır. İçimizi ısıtan güneş ışığına, temiz havaya, çiçeklere, denizin kumsalda usul usul karaya vuran dalgalarına uzak düştüğümüz; doğanın kucağında yaşama şansımız kalmadığı için teknolojiye esir olduk. Sanal bir yaşamın ortasında arkadaşlık hezeyanlarıyla kıvrınıyor, ahbaplık halüsinasyonları görüyoruz.

Keşke hayatımızın zirvesinde buzdan soğuk bir ekran değil de tüm insanları kucaklamak üzere çarpan bir kalp olsaydı.

HAİKULAR

KANAYAN

“Kalbinle yaşa” –
Bir narın duyacağı
En güzel cümle.

KIRDA

Sabahtan beri
Taçlı dağ laleleri
Topluyor rüzgâr.

PORSUK

Dolu yağınca
Yarım kaldı porsuğun
Havuz sefası.

AKŞAM

Köye dönerken
Pabuçlarıma doldu
Çileğin tadı.

HATIR

Kiraz emen kuş
Her ağaca yabancı
Son yazdan beri.

SABAH

Ayıltmak çok zor
Ihlamurla yan yana
Uyuyan güllü.

OKLUKİRPİ

İzin ver bari
Defterde sarılayım
Sevgili kirpi.

OT

İması yastır
Rüzgârın ensesine
Uzanan elin.

ASKI

Zaman ne cömert!
Ararken unuttum
Ne aradığımı.

YAZ AKŞAMI

Yıldız kayınca
Tavşanlar zıplıyor
Öteberide.

KUŞLAR

Dallar da sustu
Kirazlar toplanınca –
Nasibim ses ver.

MEKTUP

Kalem kâğıtla –
Hayat diye tek kopya
Yazdım el gibi.

Kutuya koydum –
Kırılacak cevizler
Yapraklar, rüzgâr.

Gençliğim esti –
Saçlarını savuran
Göğsüm yel gibi.

Yerinde yoksa!
Aklım, Esrar Ağacım
Dikensiz günler.

Soru dağılır –
Sise de yazsan aynı
İyi dilekler.

Kimsem yok benim –
Kalbin, bir avuç toprak
Tohumum bekler.

Evrenim, yaşın –
Çatlamayan ne ister
Anlaşıldım mı?

Yapılan kalır –
Rilke'nin camdan gülü
Affetsin yeli.

Duyuyor mudur?
Tanrı'sına yakarır
Sadece insan.

Efsunlu orman!
Göğsüme koy elini
Son bulsun yazmak.

POSTRESTANT

Bekle, hafifler
Daldan köklere iner
Kirazın suyu.

Dünya bu, sakat
Yüküne minnet eder
Sadece başak.

Ömrün açkısı
Ormana düşmüştür zarf
Ufku yormadan.

Yumsan gözünü
Yönünü yola dönsen
Her at bir tatar.

KIRMIZI HIÇLIK

Hüseyin ALEMDAR

Nerede tükettim ömrümü? “Kırmızı hiçlik” dergilerde ve defterlerde. Hâlimden memnun muyum? “Palazlanma sanatı” hazzıyla kendini klavye tuşlarında ve bloglarda arayanların vay haline! Aslolan defterlere yazılanlar, her şeyi özenle saklar onlar; yazı ve saklanma yaşım ki gün ay yıl onlarda saklı. Neyse ki dergilerde yazma yaşım ne yapsam ele verir, doğrular beni: Kırk beş yılı geride bıraktım dergilerde, nerdeyse “göğ ekini biçmiş” üç şair ömrü sayı sayı, sayfa sayfa, pelikül pelikül bu yaşadıklarım. Dergilerde yaşamamın “gençlik sevinci”ni değil kırk birime ömrüme bile anlatmam. Ömrüme iyi gelen dergiler arasında tek sayı çıkmış dergiler olduğu gibi yaklaşık on beş yıldır bir şiir bir yazı geleneğiyle katkı sunduğum Akatalpa, Şehir ve Şiiri Özlüyorum dergilerini önceliyorum. Ben hayatta olduğum sürece Rüştü Onur, Melih Elal ve Hüseyin Çiftçi yâdı bu üç dergi de hayatta olsa keşke! Bu üç dergide yazdığım sürece hem Mudanyalıyım, hem Avanosluyum, hem de Devrekli. Bir o kadar da Trabzonlu, İstanbullu, Türkiyeli; ne mutlu bana! Tabii ki öncesinde Gebze Uyanış, Oluşum, Varlık ve Uç var hayatımda. Şimdi tek sayıda kalmasını arzu ettiğim bir dergi çıkarsam adı mutlaka “Yaşamak” olsun isterim; Rüştü Onur ve Cenk Koyuncu anısına. Dergiler ki, gençliğimde her on yılda bir darbe görmeye yazgılı iyi, güzel ve çirkin ülkemde yazı ve şiirlerle yaşamda ve hayatta kalmaya ayak diremenin en güzel yolu, mecrası. Ben ki 12 Eylül öncesi Gebze Uyanış’ın kültür sanat ekinde Hüseyin Yoldaş adıyla başladım bu onurlu ve soylu mücadeleleme. İşte bu mücadelem adı: Kırmızı Hiçlik!—

İlk ustalarım 40 Kuşağı’nın toplumcu şairleri ve Nâzım Hikmet olduğundan şiir ve yazılarımda onların izini sürdürdüm, onlarla hemhal oldum. A. Kadir, Rifat Ilgaz, Hasan İzzettin Dinamo, Orhon Murat Arıburnu, Mehmed Kemal, Enver Gökçe, Niyazi Akıncıoğlu ilk ustalarım oldu. Kimileriyle usta-çırak ilişkisi de yaşadığım için ilk gençliğimde Militan, Yarın, Edebiyat Dostları, Direniş gibi dergilere yöneldim. Bu yönelmelerim sırasında dostu düşmanı da ilkin o yaşlarda tanıdım. Enver Gökçe’ye yapılan haksızlığı kendime vicdan ağacı yaptım, zamanlı zamansız çiçek açan bu ağaca tutunur gibi sanki her mevsim Eğin’e gidip türkülerle tutundum. Vicdanlı şair için Enver Gökçe de Eğin türkülerini de kalkandır, yaşama sevincidir. Şiir gözü ve gönül yarası dergilerde olma fikrim biraz da ilk tanıdığım şair Cemal Süreya’dan ötürü. Dergileri şiirin ve yazının mutfağı yapan Cemal Süreya şiir evinde piştim kokulandım, onun sayesinde elli metre öteden tanırım şiiri ve yazının hasını. Keşke onun "Folklor Şiire Düşman" yazısını yanlış anlayanları ve hatta kendisini de ikna ederek, şiir adına gelenekten daha fazla yararlınsak. Şiirin yanına “Sevmek Zamanı” dövmesi sinemayı koymam ustam Metin Erksan sayesinde; onun bana adımı ve "Alemdar" soyadımı yeniden sevdirmesiyle hakkaniyet duygusu ve vicdanlı bir şair, editör ve gizli bir eleştirmen kimliğimle yaklaşık kırk yıldır dergilerdeyim; yirmi iki yaş şair iştahıyla. Dergiler ve şiir oldukça, tabii ki de sinema ölünceye dek hayatta kalacağım. İyi ki de dergiler var; şiir var, yazı var, sinema var. İyi ki de Türkiye var; belki bir gün Türkiye Defteri yapıtımla da var olurum terazilerin bile hileli olduğu güzel ve çileli bu ülkede.

Şair kimdi, ben kimim!?

Şair; kırmızı hiçlik, zinde şafak; yasını ve yarasını hak, sızısını ve aşkını halk yapan kişi. Şiir; göğün atıklarncası, bilinmezi son/suz/lama. Hüzün ve gülümseme, şiir ve sinema;

iki ikilik, iki ısınış taşı, içimde: Annem görse, ikileyin iki kühümü kedi cenneti sanır!

Taş atıp kırsam da şiire tapınma kadehimi, yaşımı; şiir, göğün ve unutuşun rengi kırmızı hiçlikte açar.

Makarayı geriye sarıp da yeniden bakmalayım kendime [çok uzak çekimde--ne o kasaba yaşadığım kasaba, ne o ben benim :-]

Elimde babadan kalma 16 mm siyah-beyaz bir kamera, kadrajım hiç eskimeyen şiir kitabım: *Alacakaranlıktaki Ülke!* Kalbimin Allah’ı gözüm vizörde “— Çağırıyor musun beni! Yoksa/Geri mi gönderiyorsun belli değil!”¹

Babam, “*Dünyada şiirden başka ne var!*” diyen ve fazla şiirden ölen Edip Cansever. Şükür ki babam da şiir de hayatta. Yirmi dört kare yirmi dört kere bir şiirden düşmüş olmalıyım. Ah, *Şifalı Taşlar Kitabı* hüznünde ne çok kalabalığım ya da ne çok tenhâ!

Pelikülde hayat ve şiir hep genç kalsa...

Yıkıklığı ve Sadri Alışık Sokağı girişinde düşürdüğüm yirmi iki yaş gençliğimi verin bana, ömrümün sepya filmini hiç kimseye anlatmam. Sersepya şiirlerimi de.

İçimin yumağından iplik çekme! Ucuna takılıp gideceğin her uç *Kötülük Çiçekleri* yanlış cennetlere götürür seni. Yirmi iki yaşından beridir *Vesikalı Yârim* ile *Sevmek Zamanı* iki filmin, *Hasretinden Prangalar* *Eskittim* ve *Tragedyalar* iki kitabım kışkacındayım.

Hem şiir hem sinema, ikisi de bir yerde yeniyetmelidir--âh, hiçbiriniz kadın olmayın! Kaderini anlayan, anlatmak için kendini zaman ve mekân arar. İyi ki de şiir ve sinema var; *Mola Taşı* s(d)erinliğinde.

Harici mekânlar tekin olmadıkça her şeyi anlatmaz. Ah, kalp ki en dâhili ve en sahici mekân!

Her sahne şaryo, her dize içses gerektirmez. Titreşimli “geri kaydırma” hareketiyle görüntüyü flülaştırmak geride kalan yalnız ve sade boşluklar demek. İnsan, tümünden yalnızlık çünkü; şiirdeki resim gibi!

İyi mi beni bungen ve dolaşık bir Sadri Alışık ya da İsmail Uyaroğlu düşün kare bir şairden de sorun ara ara! Kalbimi konuşan bu ses ki içi sinema ölüsü bir şairin: “*Bağırsam neye yarar, nasılsa duymazlar/Ben bir kömür ocağının onulmaz göçüğüyüm/İçimde cesetler ve daha ölmemişler var!*”²

Ah, bu gizli çok yaşamalar şiiri benim mi acaba!?

Düş ve sevinç, sinema ve şiir: Gözlerin kalbine açılan iki derin loca, her ikisi de şiirsel sineman senin! İkinin büyüttüğü gala rengi iç bahçeler--ışıklar sönerse ansızın, beni imgemle öldürmeyin n’olur!

Bu göz, bu kalp, bu ten, bu elleri şiir ve perdenin diliyle söylersem her biri aşk trapezi, her biri *Pastoral Travma* ve *Evlilik Tabutu!*

Dudaklarım ki film film beni anlatır konuşsam: Lâl dudak hâlim *Siyah Gözler*, iki parmak aralığı konuşmam *Ölümsüz Kadın*, dört parmak arası susmam *Sürtük* ve *Arzu*; susmakla konuşmak arasında kalmalarım *Ömrümün Tek Gecesi*, *Haremde Dört Kadın*, *Göl*, *Asılacak Kadın*, *Mine*, *Düş Gezginleri...* Bütün hepsi uzun metraj şiirler toplamı: *Kalp zaman Yeşilçam*.

Dilim lâl ve kalbim kimsesiz benim! Sahi, sinemalar olmasa kendinin uzağı bir ömrü orta yerinden ve böyle dört parça şiirmetraj kim vurabilirdi ki?

Ah, hangi filmi hatırlasam şimdi, yirmi dört kare yirmi dört kere içimde hatıralar--gençliğimin şiirden ses odaları sanki her biri: “*Hatırlıyorum/Bir şeyler vardı, ortasından kesilir gibiydi*”³ Kesilen her şey ağır çekim benden düşer gibi...

Flashback’leri döndür yıllar anlatsın beni! Tek derdim anlamak ve anlatmaktı belki hepinizi, yedi paragraf yetmiş şiir cümle anlatamadım kendimi. İnsan sis sekans çoğalan yalnızlıktır kendine.

İYİ İNSAN OLABİLİRSİN

bazen insan hiçbir şey konuşmasa da çok konuşmuş kadar yorulabiliyor meğer görmek de konuşmanın bir hâliymiş demek

güngörmüşlüğün yaşla: görgü ve tecrübe ile, görgüsüzlüğün de hızla bir ilişkisi olduğu sesinden ve körlüğünden hızım, anlıyorsun

denge insanda ne büyük bir nimet imiş, ki hayat bir dengeydi ve bu ilâhi sır: doğru zamanda doğru ölçüde hoşgörüyümü.

çocukken çok normal gelen hoşgörünün şükredilecek bir şey olduğunu büyüyünce anlıyorsun

suyunu ve ekmeğini kötülükler alsada seni değerli kılan -her şeye rağmen- umut edebilmendi

yalnızca insan olduğun için iyilik yap, âh balık bilmezse bırak hâlik de bilmesin hiç ibrahim'i duymadın mı

bir şeyi, istemek için yapma, Tanrı görüyor tabii ki dünyayı cennet yapamazsın ama iyi insan olabilirsin.

Mehmet Akif TUTUMLU

OYUN

Yüzleri gözleri kir pas içinde on yaşlarında iki çocuk. Biri sırtına dayanmış iki tekerlekli çöp torbasını, yürütmeye çalışıyor binbir güçlükle; diğeri yuvarlanıp duruyor boş çuvalın içinde: Oyun oynuyor. "Ah!", diyor içinden, duraklayıp çocuklara bakan adam, "keşke bir oyun olsaydı tümü, sözcüklerle oynanabilen."

Allah", "Sevmek Zamanı"... Biliyorum kırmızı hiçlik sonsuza dek ordasın. Gitme, yitme!

Şiir hem ışık hem hiçlik isteği. Ah Zülâl, hem kuru hem kolla beni; cennet cehennem aşkına!

- 1) Metin Güven
- 2) Metin Altok
- 3) Edip Cansever
- 4) Attilâ İlhan
- 5) Cemal Süreya
- 6) Ahmet Erhan

Aşk ve yalnızlık iki kişi olsa sinemalarda daima, biri dursa biri beklese...

Siyah-beyazlığı herkes bilir de hiç kimse içinden konuşamaz beyazı siyahla. *Kuyu*

bir tutkudur bazen her siyah, masum beyaz Fatma eli sıkıştırılmış taş kendini öldürür. Sinemalara her şey sorulmaz! Sordunuz madem, mademi bile şiir: "*sanki bir bulmaca uzun bir sarmal/uzadıkça sersem eder adamı/o zaman sevmek değil ölmek zamanı*"⁴

Kırk birimi şiir, elli birimi filmler hatırlattı bana! Her hayat hatırladıkları ve öğrendikleri kadardır. *Kurşun Ata Ata Biter, Halkalı Köle, Gizli Yüz, Aahhh Belinda, Benim Sinemalarım--âh*, her film her şiir kırk birim gibi!

Pelikülde hayat ve aşk hep diri kalsa...

Dâhili mekânlar korku ve tutkulara yakalanmaktadır--neyse ki bu filmde ölmedim, belki bir sonraki şiirde!

Bana sorarsanız, ömrümün dörtte üçü biriktirdiğim *âh*'lardır... Filmlere kararın perdeler, dalgın mürekkep lekesi kâğıtlar bana kalbimi anlatır. Kalbim ki iplik iplik içimi dolanan şiir tretman--âh, çoğul yalnızlık, çomak kalabalık!

İçinin sekans ayarıyla artık oynama çocuk! Yıllar yorgun, mesafeler hasta, iç-dış her mekân puslu, sen yine çocuk, sen yine şiir...

Hangi filmde hangi kitaptı sahiden unuttum. Hatırladığım iki dize nasıl da unuttuğum replik gibi: "*Saçlarını koynumda saklıyorum/Arada bir ağlamak için!*"⁵

Ne kadar sussam kuyumu ve ipimi kendime anlatamam. Öyle derin düşmüşüm ki içime sorma, şiir-sinema perdemde aşk ile ân yanlış Allah!

Gözcümle konuş beni: Hayata gönül vizöründen bakan biri mi var oralarda, o biri ki eski yara kaderini anlamaya çalışan platonik espas ben gibi biri.

Âh, seni kendime ayırdım/dı--az ellerin çok süretin benimle!

Gençliğim dâhil *yirmidokuz harfe* gömdüm ömrümü—sen, şiir ve sinemalar uzaklaştıkça, elimdeki boş kafes gitgide adımın ilk harfini taşıracak metrajda bin *h*'üzün narbülülü.

İki sokak arası, Sadri Alışık'tan Ayhan Işık'a iki dost eli gibi sarkıyor omuzumdan düşlerim. Annem uzakla yakınını keşiştiği yerde adı *Camdan Kalp* olan bir filmin ara cümleleri sanki! Uzakla yakınını örtüştüğü yer ki nasıl da bir şair cümlesi: "*Sevdim bir zamanlar, bedenimi taşıran her şeyi/Bunun için organ naklinde ilk kalbimi alsınlar*"⁶

Biri bile fazla kırk yaşımı çoktan geçtim! Sinema ve şiir dâhil günah soyundanım.

Artık *sın* bir harfin içine gömün beni!

Anne imgesi ılık sudur, sinemalar gibi. Geldim, göründüm, gidelim!

Bugün yakama gül değil de kendimi iliştim: İkinci gençliğim gibi şiirtaşı. Üç defa geçtim de *U* harfinden ve aşk kelimesinden--âh, kalbimden geçemedim! Ki, şiirin dünya melekleri düğününde yitirdim ilk gençliğimi. Allah'ın kınası aşk kirydi şiir, ancak kırkımdan sonra anladım. Şiir ki; töz cennet, tozdan cehennem. Şiir hatırlıydı dağlara ve göğe durup durup bakmam; sahi, Hüseyindağı ki hem yasım olur hem yâdım. Şiir ki, uzun metraj film tadında dağın duyduğu, göğün hissettiği, gölün sustuğu.

Filmlerden öğrendiğim hayatlar ölmüş olsaydı bende, bunca uzun yaşar mıydım şiirlerde--bordo sone çoktan ölmüş olurdu herhalde. Stop!

Can Zaman, çan ân! Şiir dünyanın bekâr yeri; ki, şairden çok şiir ölür evlilikte. Şimdi gençliğimin filmini başa sarıp ömrüme ve şiirime yüzük yaptırırsam taş bulamam. Yasa ve yaraya dönüştüğünden olacak; sonsuzluğun ışığı sadece şairden yükselir. Şiir ve sinema iki tepem var ömrümde: "Çocuk ve

HAİKUNUN YOLUNU AÇAR MI?

Hasan EFE

Ormanlar, kırlar ve mevsimlerin güzelliğini şu kavurucu yaz günlerinde yaşayıp gidiyordum haiku dizeleriyle. Derken doğayla bütünleştiğim iç ve dış yolculuk kesiliverdi.

Yangınlar, sel baskınları ve fırtınalar yayıldı yerkürede. Kararan iç dünyamı aydınlatmak için yeniden başladım haiku okumaya.

Yazınımızda çok fazla görülmesi de son yıllarda epey dikkat çekti bu şiir türü. Sosyal medyada ilgiyle izlediğim Duran Aydın'ın *haikuları* birden yok oldu. Belki de bilerek koymadı.

Her şeyi elinde tutan sosyal medya çoğu alanda da güvenilirliğini sorgulatır hale geldi. Bakıyorsunuz bir bilim insanının öne sürdüğü görüşler başkalarınca alınıyor, bir şairin şiir paylaşımları başka alanlarda kullanılıyor ve sorunlar giderek büyüyor. Bu anlamda yazılı kaynak güvenilirliği ile öne geçiyor denebilir. Oradan da alıntı (çalıntı demeyelim) yapanlar kaynak göstermekten eriniyor kimileyin.

Duran Aydın'ın haiku çalışmalarına geçmeden önce bu türe kısaca göz atalım.

Bizde eğlenceli dize/ler anlamına gelir haiku. Aslı Japon şiir türüdür. Yazın ile ilgili olanlar bu tür için, dünyanın en kısa şiiri, derler. Bu alanda öne çıkanlar; Matsuo Bashō, Yosano Buson, Kobayashi Issa, Masako Shiki gibi şairlerdir. Bizde de Orhan Veli, Hakan Cem, Coşkun Yerli, İlhan Berk, Oruç Aruoba, Kadir Aydemir, vb şairlerdir.

Duran Aydın da son zamanlarda haiku şiirleriyle sosyal medya (şimdi değil.) ve dergilerde görülmeye başladı.

Bu tür yani haiku Oruç Aruoba'nın çevirileriyle son yıllarda daha da görünür oldu.

Bizde en yaygın ve çoğu yazın sever ya da yazına ilgi duyanların yakından tanıdığı haiku Orhan Veli'nin şu dizeleridir,

*Gemliğe doğru
Denizi göreceksin
Sakin Şaşırma
O. Veli*

Öğrencilik yıllarında tanışmıştım bu dizelerle.

O yıllarda İzmir / Manisa ve Bursa yolculuğumda Gemlik'e yaklaşırken heyecanla bu dizeler takılırdı usuma. O an şiir ve gerçekle iç içe olurdum. Bir keresinde ön koltukta seyrederken sürücüye bu dizeleri söylemiştim. Bana dönüp gülümsedi,

- Zaten göreceğiz denizi, neden şaşırayım deyince,
- Abi, benim söylediğim şiir, demiştin.

Biçim olarak on yedi heceden oluşan haiku, dizeler üzerinde şöyle dağılır; 5-7-5. İlk dize beş, ikinci dize yedi ve üçüncü dize de beş heceden oluşur. Yani 17 hece ve üç dize.

Dizelerdeki bu sayısal kural ile sözcük bulup (oluşturup) şiirsel imge yaratmak zihin gelişimi için yadsınamaz. Bu durumda matematik ile bilişsel psikolojinin şiir sanatıyla örtüşüp işlevselleşmesi büyük bir önem taşır.

Salt bu yönüyle değil, haiku amaç olarak insanı yaşama bağlar diyebiliriz.

Varlığımızın doğal akışında yaşam an'ını yakalayıp ona odaklanırsak. Dikkati de burada toplayarak.

Bu aşamalardan sonra az önce söz ettiğimiz gibi okur yaşamı ve doğayı fark ederken matematik, yazın ve psikoloji arasındaki disiplinlerde gezinir. Diğer yandan *zihnin imgesel işlevindeki etki artar*. Böylece *kişi o an'ı belleğinde görselleştirir*. Bu da kişinin duygularında zenginlik yaratır. Öte yandan *zihin görsellikten aldığı sezgilerle iç gözlemi yoğunlaştırarak ruhsal bir algıyla yaşamını farklı boyutlarda güçlendirir*.

Haikudaki az söz bireyi öze götürür. Oradan da yaşamdaki bireysel farklılıkların yolunu açar. Özellikle doğa üzerine yaygın olan bu şiir türü ile okur çevresini tanıyıp anlar, gözlem ve inceleme yaparak duyarlılığını artırır.

Okumaya ilginin çok çok azaldığı şu günlerde yaşadığımız doğal felaketlerin etkisi haiku ile azalır mı bilinmez!

Şimdi Duran Aydın'dan birkaç haiku.

1
*Çamdan kaçıyor
Göle sürgün kozalak
Dere yolcusu*

2
*Dal yaralandı-
Kaçıyor kuşları
Sabah avında*

3
*Çinkolu damdan
Damlıyor bakır tasa
Göğün yankısı*

4
*Karanlık şehri
öpüveriyor şimşek
Kaş göz arası*

5
*Dinmek bilmiyor-
Oluklar tıka basa
Bulut atığı*

6
*Gömlekler gibi
Şehirler de çekiyor
Yağmurla boydan*

Yukarıdaki alıntıladığım *haikular* ile birçok çağrışım oluşturulabilir. Yaşadığımız orman yangınları ve sel baskınlarından önce zihinde oluşturulan an'lık yaşanılabilirlik ile sonrası arasında büyük bir farklılık görülebilir.

Özellikle sel baskınlarının yarattığı can kaybı; maddi ve manevi acılar dizeler arasında belirgin bir şekilde ortaya çıkıyor.

4. , 5. ve 6. *haikular* Rize, Artvin illerindeki yaşamışlığı özetliyor denebilir.

6
*Gömlekler gibi
Şehirler de çekiyor
Yağmurla boydan*

Burada bir şehrin sel baskınları ve taşkınlarıyla ne kadar daralıp yaşanmaz olduğunu zihinsel olarak görüp ruhsal acıyı yüreğimizde taşıyoruz. →

Sedat GÜLMEZ

19

İLK HUZURA KAVUŞMA İSTENCİ

kanama, damar bütünlüğünün bozulmasıymış.

gurultu mu gürültü mü?
gurultuyu tercih ettim.

dökülmeyi bekleyen bir şey gibi
dökülmeyi bekledim
su değildim

kuşatan gölge
çarpıştırılan boşluktum

kanama, damar bütünlüğünün bozulmasıymış.

bugün bir kadını daha yüzüstü bıraktım. ////

Yusuf ÖZDEMİR

ÇEMBER

Yıllar sonra Nemrut'un doğu sunağında
Doğumunu beklediğim güneş
Yükseliyor Siverek Ovası'nda,
Bir Karmati ayininde söylenen en eski ilahiyi
Fısıldıyor rüzgâr,
İçimde yılki atları koşuyor ,
Uzun bir yolun güncesini tutuyorum
Her sayfa sessizliğimin Ezidi çemberi
Her sayfası kuyuda çağırın Yusuf'un sesi

Aydın'ın şu haikusuna biçim olarak bakalım.

2

Dalyaralandı- =Dal-ya-ra-lan-di:1-2-3-4-5 (5)
Kaçışıyor kuşları =Ka-çı-şı-yor-kuş-la-rı : 1-2-3-4-5-6-7 (7)
Sabah avında =Sa-bah-a-vın-da : 1-2-3-4-5 (5)

Sonuçta biz haikular ile doğanın salt güzelliğini değil acımasızlığını da içimizde hissedebiliyoruz. Bu duygusal durumu Duran Aydın güzel bir şekilde okura yansıtmış.

Not:

Bildiğim kadarıyla Aydın'ın haiku kitabı yok. Benim yaptığım alıntılar sosyal medya ile edebiyat dergilerinden. Alıntılardaki sıralamalar bu yazının akışı içerisinde oluşturuldu.
Umarım yakın zamanda Aydın'ın haikuları kitaptan okura ulaşır.

Alemşahlı, Ağustos 2021

Yeprem TÜRK

ELİF LAM MİM, BOOM

Rabbim beldemi uyandır
Kulağa gök kabında sünetleyeceğimiz
O nefis sesini indir
Tebbet'in su ifadesini çayırlarıma
Cebrail'in heybesini kapılarıma bağla

Sana yalvaran şu kırgın narinindir
Bana kıyamı ezele seken biyografik edamı edindir
Can ver borazanımın tatlı notalarına
Onun da sana tapısı vardır
Çağır bizi seher vakti ilhamını izlettir.
Yataklardan
Nidamı sonsuza uzatan güzelliğinin içinde kaldır.
Dünyaya bekadan unsurlar katılmazsa fitrat farr
Hayat testimizi sendeki pınarla doldur
Kadimde buğdayların şen hali var
Çocukluk gecemde Sübhaneke geyikleri,
getir.

Bazen de içimize bir cümle yazılır
Onu senin kurduğun bilindir
Ara Rabbim dünyaya bu özende ara
Şu dikkatsiz faniliğin frenini çekmek için ama
Sure gibi indiğimiz de olsun kendi kendimize
Acıdı nurunla sırala halkımı yine
Elif Lam Mim, Boom
Patlat flaşlarını seherimizde

Katılmasadan Rabbim
Bizi şölenine götür
Çağırırsan halkım
Ayetlerle randevusuna koşan nebiler gibidir

Ediz AÇIKALIN

KARGO

Bir şey eksik olursa söyle
Getiririm demişti
Kendisi eksikti getirmedi
Ben tamamlamadım onu
O da yarım yarım gitti
Beni yarım bıraktığı gibi

Umut TEMÜR

10

BİR AŞK BENZEŞMESİ

Sonunda deniz olan sokağı görmek
Aşkın gözlerime yaptığı oyun gibi
Gidilirken ki ışığı tatlı
Varılan doğası karmaşadır

Ağustos 2021/////

VE...SU GİBİ TİTRER'KEN ÖMÜRLER

Hulisi GEÇGEL

Atalay Saraç'ın *Ve... Su Gibi Titrer Ömür* kitabı, adını kısmen "Durum" başlıklı şiirdeki son dizeden almaktadır: "**Bizim oralarda bulutlar sarhoş ve hür / bundandır su gibi titrer ömür**". Şair, şiirlerini temalarına göre üç bölümde toplamış ve her bölüme bu şiirlerin özünü temsil eden bir başlık vermiştir. Kitap sırasıyla "*Su Gibi*", "*Titrer Ömür*", "*Ve...*" başlıklı bölümlerden oluşur.

"*Su Gibi*" başlığı, kendisine benzetilen ve benzetme edatından oluşmuş; benzeyen ve benzetme öğeleri eksik bırakılmış bir söz öbeğidir. Bu benzetme grubunun eksik bırakılan benzeyenlerini ise bu başlık altında toplanan on dört şiirin her birinin iletisi, teması oluşturmaktadır. Şiirlerin anlam dünyasına girebilmek, en azından kapılarını aralayıp bir iletişim kurabilmek için benzetmedeki özellikçe güçlü olan öge durumundaki "su"yun (kendisine benzetilenin) edebiyatta ve günlük dilde kullanılan niteliklerine bir göz atmak gerekir.

Su yaşam kaynağıdır, dünyaya hayat verir. Tüm canlıların yaşamı için elzem bir maddedir. Yeryüzünün olduğu gibi canlıların da yapılarının büyük bir kısmı sudan oluşur. Edebiyat metinlerinde olduğu gibi konuşma dilinde de su metaforu genellikle bereklilik, arılık, duruluk, saflık, saydamlık, şeffaflık, temizlik gibi anlamlara karşılık gelir. Su aynı zamanda bir arınma ve temizlenme maddesidir.

Şair anlatımı güçlendirmek amacıyla, bu başlık (Su Gibi) altında topladığı şiirlerde ortak nitelik yönünden güçlü olandan yani su'dan "bereklilik, saflık, temizlik" yönüyle aktarmalar yapmış ve aşk, dostluk, doğa sevgisi, yaşama sevinci temalı şiirlerini suyun bu nitelikleri yönüyle anlamca güçlendirmiştir. "*Suyla yıkarız olmazları*" dizesinde suyun aynı zamanda arındırma, temizleme maddesi oluşuna gönderme yapılır.

Yeryüzüne düşen yağmur, doğadaki tüm canlılar için yaşam kaynağıdır. Yağmur bir mecaz olarak çokluk, bolluk, bereket, rahmet anlamlarında da kullanılır. Yağmurun doğadaki tüm canlılar için taşıdığı yaşamsal değer ve anlam, toplum hayatına yansıtılmış ve toplumsal hayattaki her türden olumsuzluğa, kötülüğe, karamsarlığa bir panzehir, derman olarak görülmüştür: "*şehirde yağmur yağar / iklim bu / umut aşular, ısınırız belki*".

Şair, kitaptaki şiirlerinin bir bölümünü Titrer Ömür başlığı altında toplamıştır. Titremek sözcüğü; mecazen birinden veya bir şeyden korkmak, korkuya kapılmak anlamını taşır. Ömür doğumla ölüm arasında geçen süre, yaşama süresidir. Ömür ve su sözcükleri yaşamın kısılalığını, zamanın çok hızlı akışını ifade eden özlü söz öbekleri de oluşturur: "Ömrün su gibi akıp geçmesi" (suyun akıcılığı), "Ömrün su gibi uzun olsun." temennisi (akarsuların kesintisiz bir şekilde uzayıp gitmesi).

Kitaptaki şiirlerin bütününe bakıldığında "ömrün titremesi", yaşam süreci içinde duyulan korkuları, kaygıları ifade eden bir metafor olarak düşünülebilir. Korku; bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygıdır, üzüntüdür. Psikoloji biliminde bir terim olarak "kaygı" sözcüğü, genellikle kötü bir şey olacakmış düşüncesiyle ortaya çıkan ve nedeni bilinmeyen gerginlik duygusu olarak tanımlanır.

Atalay Saraç'ın şiirlerinden yılgınlık, umutsuzluk ya da korkuya teslim olma gibi bir ileti çıkarılamaz ancak korku, kaygı, endişe gibi karamsar duygular onun şiirinde kendini sıkça gösterir. "Bu Ölümler Bizi Ya Ehlileştirir Ya da

Bilgeleştirir" başlıklı yazısı ışığında, şairin bu karamsar duygularının kaynağını yaşadığımız çağda ve toplumda aramak daha doğru olacaktır. Şair bu yazısında ölümlerin ve yaşadığımız sosyal-siyasal sürecin bizi yordduğunu, bu ölümlerin bizi ya ehlileştireceğini ya da bilgeleştirileceğini; bu yoruculuğun halkı, toplumu ehlileştirse de aydını, sanatçıyı huzursuz edip bilgeleştirmesi gerektiğini savunur. "Biz öyle bir zamanda ve coğrafyada yaşıyoruz ki, göstergeler ve etmenler bizim politik olmamızı zorunlu kılıyor."

Şair, hayat karşısında her an karşılaşılacak kötülükleri, tehlikeleri; bunlarla karşılaşılabilme olasılıklarının doğurduğu duyguları şiirsel bir atmosfer içinde okura da duyurmaya çalışır. Onun şiirlerinde işlenen korku duygusu, önceleri dış dünyadan kaynaklı fiziksel gerçek bir tehditten beslenir: "*Hayat dört yol ağzına benzemiyordu henüz / her korku bir heyecan / her heyecanım ufukta bir göz / her sabahım korku dolu değildi / Henüz vurulmamıştı kahkaham*". Ve bu korku duygusu giderek zihnin gerçek ya da hayali tehdit ve tehlike algısıyla sürdürülür: "*Uçuk benizde ejderhalar dolaşiyor / korku bu / belki de yaşamın farkı*".

Psikoloji bilimine göre "bireyde oluşan kaygı duygusunu baştan geçen olaylar kadar rahatsızlık verici düşünceler (endişe), kaçma ya da kaçınma ve güven kaybı gibi etmenler de sürdürür. Kaygı, rahatsız edici durumlardan kaçmaya ve bu durumlardan kaçınmayı öğrenmeye sebep olur. Hem kaçma hem de kaçınma, benzer bir durumla yüzleşmeyi daha güçleştirir ve güvenin kaybolmasına neden olur." Şair, "*Bu kente güvenme / Bu kent kalabalık / Korkusu var bu kentin / Korkusu her şeyi ezer*" dizeleriyle, kalabalıklardan kaçma / kaçınma isteğini dile getirmekte, korku ve güven duygularının bir arada bulunamayacağını vurgulamaktadır.

"*Kuşlar korkularını kanatlarında taşır / ve kuşkuyla karşılar kışı*" dizeleri, genellikle kötü bir şey olacakmış düşüncesiyle ortaya çıkan ve nedeni bilinmeyen gerginlik duygusunu dışa vurur.

Yaşamda her an bir kötülükle karşılaşma ihtimali ya da tehlikesi insanın iç dünyasında üzüntü, endişe, gam, tasa, kaygı gibi duygu ve düşünceleri beslemektedir. Bu yaşanmakta olan ya da her an gerçekleşme ihtimali bulunan bir tehlike karşısında uyanan son derece insanî bir duygudur. Kitabın "Ve..." bölümündeki toplumcu öze sahip şiirlerdeki acıma, hüznün, öfke, umut gibi duygular yaşanan olaylardan / dış dünyadan kaynaklanırken, diğer iki bölümdeki şiirlerdeki korku, kaygı, güvensizlik, kaçma gibi duygular şairin iç dünyasından yani endişeli-rahatsız edici duygu ve düşüncelerinden kaynaklanır.

Şair, kişiliğine sinmiş yerleşik hüznü yaşadığımız coğrafyanın toprağından, suyundan adeta miras almıştır: "*Bakma sen / yüzümdeki yerleşik hüzne / toprağın olgun ifadesi / suyun kadim masumiyeti*" dizeleri, İbn-i Haldun'un "coğrafya kaderdir" tespitini anımsatır. Bu dizeleri, Hilmi Yavuz'un "*hüznün ki en çok yakışandır bize / belki de en çok anladığımız*" dizeleriyle şerh etmek de mümkündür.

"*Neyleyim? / babam siyah kokardı / Zonguldak'a bu yüzden küskünüm*" dizeleri, Çıldır doğumlu şairin çocukluk ve gençlik yıllarını niçin maden şehri Zonguldak'ta geçirdiğinin de üç dizelik geniş bir öyküsüdür. "*Babam siyah kokardı*" dizesinde, günlük dilde bir anlaşma aracı olarak yan yana getirilemeyecek sözcükler, şiir dilinin söyleyiş olanakları içinde bir araya getirilmiş ve son derece güçlü bir imge oluşturulmuştur.

Atalay Saraç, sözcükleri oldukça ekonomik kullanan ve çok az sözcükle çok şey anlatabilen bir şairdir. "*Yük olan uyuklar da bilirim, yangın / "Askıda ekmeğin" kuyruğunda bayatlayan / yeşil yangında / yalnız / aysan, türkülere hasret gülersin*". Şair "metin, aysan, hasret" sözcüklerini, tevriye sanatının söyleyiş olanaklarından da yararlanarak hem sözlük anlamlarıyla hem de -asıl vurgulamak istediği -Metin Altıok,

Behçet Aysan ve Hasret Gültekin adlarını çağrıştıracak biçimde kullanmıştır. “Yeşil yangın” tamlamasıyla, şairin şiirinde sıkça gördüğümüz alışılmamış bağdaştırma kaynaklı güçlü bir metafor sağlanmıştır.

Atalay Saraç şiirinin anlam dünyasını karşıtlıklar üzerine kurun bir şairdir. Şiirlerinde korku, kaygı, hüznün gibi durum tespitini dile getiren karamsar duyguların hemen yanında; aşk, dostluk, yaşama sevinci, umut, geleceğin daha güzel olacağına dair inanç gibi iyimser duygular da yer alır: “*korku içinde tir tir umutla gel*”, “*korkma, kanat tak yüreğine / uygun ve uzak iklimler ara / Oyun oyna hayatla / oyun yüreğini büyütür insanın*”, “*Göçmesin göğümüzden kuşlar*”, “*Yağmur bir kadının anıları gibi yağıyor / yağmur bir çocuğun sevinci gibi*”...

Kitabın geneline yayılan başat duygulardan biri de, sevgiliye duyulan aşktır. İnsanlık tarihi kadar eski olmakla birlikte, şiirde eskitilemeyen bir temadır aşk. Böylesine evrensel ve tekrar edilen bir temayı şair, kendine özgü bir duyarlılık ve imgeleme, taze ve içten bir anlatımla şiirleştirebilmiştir. Şu iki dize, aşk teması ve şiir üzerine söylenenlerin poetik bir özeti gibidir: “*Sen, dokunaklı bir şarkı / ben, lirik şiir ören yapıcı*”.

“*Sen / sevdamin sözlüğünün / gençliğimin kelepçesi / düşlerim seninle tahliye oldu*” dizeleri, aşk üzerine tüm duygu, düşünce ve hayallerin yalnız sevgiliye tahsis edildiğinin, ondan ibaret olduğunun bir ifadesidir. Üstelik bu henüz karşılıklı bir aşk, ulaşılabilmemiş bir sevgili değildir: “*Dokunmak için / soluğumda saklarım seni / bahçeme konuk olduğunda yüzün*”. Tinsel bir aşkla, karşılıksız beslenen duyguları dile getiren bu dizeler, şiir geleneğimizin duyuş tarzını anımsatmakta, bu köklü damardan beslenmektedir. Şairin yaşadığı korku temelli duygulardan biri de, sevgiliyi kaybetme korkusudur: “*Gözlerin susarsa her şey biter*”, “*Sen susarsan / yüz yıllık bir kış başlar*”.

Saraç’ın söz varlığı içinde müzik sanatına ilişkin terim ve sözcüklerin özel bir yeri vardır. “*Hicaz Bir Makam*” ve “*Cazz!*” başlıklı şiirler adlarını doğrudan müzik terimlerinden almıştır. Şair duygu, düşünce ve hayallerini dile getirmede hicaz, suzinak, caz, blues, türkü gibi sözcüklerin çağrıştırdığı zengin anlam dünyasından yararlanır.

Müzik terapi, yüzyıllardır kullanılan bir psikolojik tedavi yöntemidir. Musiki makamlarının duygular ve organlarla ilişkileri üzerine çok sayıda eser yazılmıştır. Osmanlı döneminde bir hekim başı tarafından yazılan Mecmûa-yı Letâif adlı eserde, musiki makamlarının ruha etkisi anlatılır ve “hicaz” makamı için şu açıklamaya yer verilir: “*Yatsıdan sabaha kadar olan zamanda etkisi fazladır. Alçakgönüllülük duygusu verir.*”

“*Sen şimdi hicaz bir makamla / yakalamaya çalış her akşamı*” dizelerinde şair, gün batımıyla birlikte eve çekilişi ve yalnızlığı ifade eden akşam vaktini hicaz makamıyla ilişkilendirmiştir. İçinde hüznü de barındıran huzur, hicaz makamının ifade ettiği geleneksel anlam yüküyle verilmiştir. Ancak gün doğumuyla birlikte bu huzur ortamı kaybolacak, hayat kaldığı yerden devam edecektir. Bu kez de, her sabah güneşin doğuşu ile suzinak makamı arasında bir ilişki kurulmuştur. Güneşin doğuşuyla birlikte gecenin sona ermesi umut ve iyimserlik değil, karamsarlık getirmektedir.

Bu lirik şiirde, “*Her sabah suzinak açarken / sakın sarsılma!*” dizelerinde, sözlük anlamıyla da (yanmış, tutuşmuş), bir musiki makamı olarak ruha etkisi yönüyle de “hüzün” duygusunu baskın bir biçimde dile getiren “suzinak” sözcüğünden yararlanılmıştır. Şiirin içeriğiyle biçimi arasında da ahenkli bir bütün sağlanmıştır. Dize sonlarına yerleştirilen uyaklı sözcüklerle (makamla, sarsılma, aşklarla; akşamı, kapalı, makamı) şiirin bütününe yayılan bir ahenk elde edilmiştir.

Şair “*Cazz!*” başlıklı şiirinde, “*Ne zaman türkü dinlesem / içinde caz müziği başlar / ne zaman türkü söylesem / içimde blues sesi sökün eder*” dizeleriyle müziğin ortak diliyle yerelden evrensel ulaşmakta, insanlığın ortak geçmişine ve duygularına işaret etmektedir. Blues, Amerika’ya gelen köle Afrikalıların halk müziğidir. Caz da, büyük ölçüde Blues akımından beslenmiş, Batılı çalgılarla harmanlanmış bir müziktir. Caz, doğaçlama özgürlüğünü, kural tanımazlığı ruhunda barındırır. Yeryüzünde her halkın dini ritüellerden doğan bir müziği vardır. Blues, caz ve türkü değişik coğrafyalardaki halkların doğaçlama müziğidir. Müziğin dili evrenseldir. Bizim türkülerimiz Afrika’da blues, Amerika’da cazdır.

Şiirin adının “Cazz!” biçiminde vurgulanması, bu müzik türünün karakteristik çalgılarını ve ahengini yansıtmaktadır. “Ne zaman türkü dinlesem” dizesiyle başlayan şiirde biçim ve içerik uyumu dikkat çekmektedir. Şiirin ilk bendi abab uyak örgülü dördlük biçimi ve iki dizesinin sekizli hece ölçüsüne uyumuyla adeta koşma biçimli bir türkü oluşturulmuştur. Şiirin bütünü içinde “ne zaman” tamlaması dört kez tekrarlanarak blok halinde ses tekrarıyla hem belli bir ahenk oluşturulmuş hem de anlam güçlendirilmiştir.

Kitabın “*Ve ...*” başlığını taşıyan üçüncü bölümünde ise “*Filistin, Eylül Son, Ortadoğu / Anadolu, Sen, Ortadoğu, Razik, Yeni Öykü*” adlarını taşıyan yedi adet şiir yer almaktadır. İlk iki bölümde ağırlıklı olarak bireysel duygulara (aşk, özlem, hüznün, korku, kaygı vb) yer veren şair, son bölümde toplumsal duyarlılıkları dile getiren şiirlerini toplamıştır. Şair, toplumsal özdeki bu şiirlerinde “neyi?” söylediği kadar “nasıl” söylendiğine de özen göstermiş, ahenkli bir bütün oluşturmuştur.

“*Ve...*” bölüm başlığı altında yer alan şiirler, sanatın salt kendi yasaları içinde oluşması gerektiğini savunan, anlamı ve anlatımı şiirde yük olarak gören, arka plana atan hatta silmeye çalışan öz şiircilerden ayrılır. İzleğini yurdunun ve yakın coğrafyanın sosyal ve siyasal dokusundan alan bu şiirler sanatçının yaşadığı toplumun tarihsel, kültürel ve toplumsal kodlarından ayrı düşmemesinin de bir sonucudur. Tutarlı bir dünya görüşü olan ve çağına tanıklık eden bir aydının toplum sorunlarına duyarısız kalması beklenemez. Nihayetinde sanatçı yaşadığı toplumun ve dönemin bir bireyidir ve aksine bir poetik tercihi olmadığı sürece kendisini bu tarihsel süreçten ve olaylardan soyutlaması mümkün de değildir.

Toplumcu bir dünya görüşünün de yansıması olarak Saraç’ın kitabının “*Ve...*” bölümünde topladığı şiirlerinde yerelden evrensel bir açılış söz konusudur. Şair yaşadığı

coğrafyaya komşu olan Ortadoğu halklarının tarihine ve güncel sorunlarına özel bir duyarlılık göstermektedir. Bu bölümde yer alan yedi şiirin coğrafyasını Türkiye, Filistin, Mezopotamya, Şam, Bağdat ve Ortadoğu oluştursa da, diyalektik bir yaklaşımla tüm insanlığın dramından söz edilir. Şair yaşadığı coğrafyanın tarihini materyalist bir anlayışla irdelemiş, toplumsal analizlerini şiir sanatının da dışına çıkmadan ortaya koymuştur.

Mezopotamya, Dicle ve Fırat ırmakları arasında kalan bölgenin adıdır. Bu Ortadoğu coğrafyası, bugün Irak, Suriye, İran ve Türkiye’nin toprak parçalarından oluşmaktadır. Bir zamanlar Sümer, Babil, Asur, Akad, Elam gibi medeniyetlere beşiklik etmiş bereketli bir coğrafyadır. Son yüz yıllık tarihini ise toprakları altında barındırdığı zengin petrol yatakları tayin etmektedir.

Suriye Nisan 2011’de başlayan büyük gösterilerle iç savaşa sürüklenmiş, süper güçlerin de dâhil olduğu büyük bir çatışmanın ortasında kalmıştır. Ortadoğu’da bir anda “Irak ve Şam İslam Devleti” adı altında bir örgüt peyda olmuş, yıllardır

TEK TÜKLER /2

- 1 / Tizinden pesinden
Bir selam gelmiyor sesinden
- 2 / Bakmış mı yüzüne /me
Yazdan geçmiş gün
- 3 / Yaz bahçeleri gibi yüzün
- 4 / Sesinin hayali ne kadar güzel
Bilsen konuşurdun
- 5 / Yaseminler solduğunda
Unutmuştum seni
- 6 / Bir dudak ki nergis
Arası ne çok söz gizli

süren çatışmalar insanları bezdirmiş, bölge yangın yerine dönmüştür.

İngiltere ve Fransa arasında yapılan gizli Sykes-Picot Antlaşması'yla Ortadoğu bu iki süper güç arasında paylaşılmıştır. Ama yirminci yüzyılın ilk yarısında dengeler çoktan değişmiş, ortaya güçlü yeni devletler çıkmıştır. Zengin petrol yatakları nedeniyle yaklaşık bir asırdan beri emperyalist devletlerin rekabetine ve saldırılarına sahne olan Ortadoğu'da şairin aklı da, gönlü de mazlum halklardan yanadır. Bu zulme kayıtsız kalamayan şair, "Ortadoğu" ve "Ortadoğu / Anadolu" başlıklı şiirleriyle bu coğrafyaya ve acılara maruz kalan halkına ilişkin duygu ve düşüncelerini dile getirir: "*Şam yorgun / Bağdat yangın yeri / Kalbim delik deşik / Mezopotamya gibi*".

"Ortadoğu / Anadolu" başlığı, şairin yaşadığı coğrafyaya ve insanına tarihsel bir perspektiften bütüncül bakışının bir ifadesidir. Bu kadim topraklar nice medeniyetlere ev sahipliği yapmış, nice acılara sahne olmuştur: "*Ordular kuşatır Mezopotamya'yı / çölde fırtına çıkmaz / kan kurur / akmaz*".

Ve bölgenin yüzyıldır kanayan başka bir yarası da Filistin'dir. Aslında kendisi de Avrupa'da ve buldukları diğer coğrafyalarda barındırılmayan, zulüm gören bir halk; bu kez başka bir halkın yurdunu elinden almak için topla, tüfekte, tankla, misket bombalarıyla saldırmaktadır.

Filistin halkı, İsrail işgaline karşı kitlesel ayaklanmalarla (intifada) direnmeye çalıştı. Birinci İntifada (1987-1993) ve İkinci İntifada (2000-2005) olarak adlandırılan bu direnişlerde binlerce Filistinli öldü. Bu ayaklanmanın sembolü, Arafat'ın "çocuk generallerim" dediği Filistinli çocuklardır. Dünyanın en gelişmiş savaş teknolojilerini kullanan İsrail'e karşı Filistinlilerin silahı sivil itaatsizlik, genel grev, protestolar, barikatlar, zırhlı araçlara atılan taşlar olmuştur. Bu süreçte sosyalistler, Filistin davasını "Ortadoğu'da Amerikan emperyalizminin ileri karakolu olan İsrail'e karşı antiemperyalist bir savaş" olarak görmüş ve Filistin halkının yanında yer almışlardır.

"Kimse bilmez isyanın bir coğrafya dersi olduğunu" dizesi, ülkelerin ekonomik, beşeri ve siyasal gerçekliğine diyalektik bir yöntemle bakışın bir ifadesidir. Bu anlam ve duygu yüklü dize, ciltlerce tarih kitaplarının ya da sayfalarca makalelerin anlattıklarını yedi sözcükle anlatmakta/hissettirmektedir.

Saraç, "Filistin" başlıklı şiirinde Ortadoğu'nun bu mazlum ve yoksul halkından yana tavır alıyor ve bu haklı davaya karşı sessiz kalamayacağını, mücadelenin yeniden başlamasından duyduğu memnuniyeti dile getiriyor: "*Filistin intifada / elim, kolum askıda / Taş bile dile gelir / İnsan düşünce dara / Şafaklar öksüz değil artık / Filistin intifada*".

"Razik" başlıklı şiir kan gölüne dönen Ortadoğu'da öldürülen Iraklı, Suriyeli, Filistinli çocuklara yakılmış bir ağıttır: "*Ağlama Razik / direngen kadınlarla doğacağım / toplayıp saçlarını kızların / özgürlüğü öreceğim*".

Razik, İsraili askerlerin açtığı ateşten babasının arkasına saklanırken vurulan Filistinli bir kız; demokrasi getirilmek için bombalanan Irak'ta ya da yedi düvelin kendince haklı nedenlerle bombaladığı Suriye'de ölen her bir çocuktur. Bu coğrafyada her gün Razikler ölmekte, Razikler ağlamaktadır. Şair şiir boyunca "Ağlama Razik" dizeleriyle bu coğrafyanın acı çeken çocuklarına seslenmekte, "*Sessizliğe kadar sizlerle kalacağım*", "*toplayıp saçlarını kızların / özgürlüğü öreceğim*", "*Günaydın Razik / günaydın diyeceğim*" dizeleriyle çocukların acısını gidermeye, onlara teselli vermeye çalışmaktadır.

"Eylül Son..." şiiri, lise ve üniversite yıllarını "12 Eylül" döneminde geçiren şairin yaşanmışlıklara tanıklığıdır. Hemen her mahallede evler basılıyor, şüpheli bulunan gençler siyasi

şubeye götürülerek sorgulanıyordu. Herkes bu süresi belirsiz ve keyfi göz altıların işkence altında yürütüldüğünü biliyor ama askeri yönetim altında kimse çocuklarının neden gözaltına alındığını dahi soramıyordu. Annelerin böyle bir keyfilğe, belirsizliğe, işkencelere tahammülünün, acılara katlanmasının şiiridir "*Eylül Son...*".

"Eylülde on ikiden vurdular annemi" dizesinde kullanılan beş sözcükle "12 Eylül" askeri darbesi ve "on ikiden vurmak" deyimleri oluşturulmuş, bu kadar az sözcükle okurun zihninde yakın tarihimize ilişkin geniş bir anlam dünyası açılmıştır. Cumhuriyet tarihimizin en acılı bu askeri darbesinde yüz binlerce insan fişlenmiş, Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından açılan davalarda 230 bin kişi yargılanmış, yüzlerce idam cezası verilmiş, yaşları büyütülerek çocuk yaşta insanlar asılmış, cezaevlerinde ve göz altılarında yüzlerce kayıp ve işkenceden ölümler olmuştur.

Türk Ceza Yasası'nın 141 ve 142. maddelerine dayanılarak "sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeye veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya ..." diye başlayan gerekçelerle sosyalist düşünce sahipleri uzun hapis cezalarıyla mahkûm edildiler. "*Çok uzun sustu dostlar / yüz kırk bir kez suçlu bulundular / Eylül diye! / o yüzden bir göründüler bir kayboldular*".

Şair, "*ve ben / cumartesileri yitik büyüdüm*" dizeleriyle gözaltında kaybolan ya da faili meçhul cinayetlere kurban giden çocukları için 1995'ten bu yana her cumartesi günü Galatasaray Meydanı'nda oturma eylemleri düzenleyen "Cumartesi anneleri"nin dramını dile getirir.

Atalay Saraç, kurduğu şiir yapısında duyguları, hayalleri yanında; düşüncelerini, toplumcu dünya görüşünü de şiir izleğine taşımış bir şairdir. Şiir sanatı üstüne yaptığı yoğun çalışma ve zengin birikim temelleri üzerinde kendi şiirini de kurmuştur. Şiirlerinin çoğu öz şiir anlayışına uygun olmakla birlikte, salt şiir ısrarı yoktur. Kitabındaki bir bölüm, toplumcu dünya görüşü izleğinden oluşan şiirlere ayrılmıştır. Onun şu sözleri poetikasına da açıklık getirmektedir: "Zamanın, coğrafyanın, sosyo-ekonomik ve kültürel durumumuzun realitesi ile dayatması; bir de 'insan' olmanın sorumluluğu bizi politik olmaktan alıkoyamamıştır."

Uluy KOÇAK GÜVENER

SEVMEZDİN

Bu kaybolduğumun şehrine yağmur yağınca
ıslak dansıyla kıvranırdı rüzgâr çınarların
kalbimde mahcup bir güneş açar
üstüne acı örttüğüm kalbimdeki güneş gözükmeydi hiç
rüzgârın kışkırdığı yaprakların arasından süzülen asi ışık
olmasa
sen beni sevmezdin hiç
belki de hiç

İsmail Güney YILMAZ

GÜZELDİ

ağrılı dişi kurcalayan dil gibi sersem
girdin boşluğuma bin küfür,
bir göğüslük bir sevinç,
bize bir gök çizerken bile
ellerin hoyrat ve deli
bir deli vardı dudaklarında
hep görkemli, hep mağrur.
bir deli,
özerk yalnızlıkların bahçesinde öfkeli.
eli yanağında bana bakan
bir yüz ve amma güzel
başıboşluğuma belli belirsiz istemli
bir sahip.
yavrum, ben hiç çılgın değilim, öğrendin
sen ise bana deli
çok az neşe, çok az şefkat
ama bak nasıl da düşman
ve ben saydım bu uzatmalı buhranı
artık bize bir yuvadır.

senin eteklerinde ellerim yara bere içinde
tırmanırken tepelerine
ağzım, dilim hep irin
öpüşürken gözlerimiz kin atlası,
hiç dinmez
çizilmedi yeni bir yol
bir sakin hava bakmaya
düşlerimiz engelli,
yoksulluğumuz hep galip
ama hiç ekmek bölüşmedik de biz
herhangi bir çatı altında.
ayrı yerler içinde
bir aynılık sanrısı bizi budadı
bizi yordu bu özlem
hakiki dertler katafalkında.

bizi ezdi bu ezber,
bu rutin bizi durdurdu
bu düzen benzetti bizi
diğerleri gibi bir mânâsızlığa.

ama sonuna kadar
yine de sonsuza kadar

güzeldi
güzeldi tüm bunlar.

Serkan ÖZER

BABA YARASI ÖLÜM KARASI

maden taşları yuvarlanıyor
uzunca bir çayın yamaçlarından
adı kuru konmuş tahta köprülü yanına
trenler geçerken camlarında kelebekler
yaprakları yakalıyor küçük eller ve sevinçler
ben mi bir tek balıkları akarken görüp
karavana yakalıyorum sanıyorsunuz
babam da var

bir çuval yanağı kırmızı İstanbul eriği
ağacından basamaksız merdivenle vazgeçirilip
vagonlara taşınınca sepet sepet
üstelik bir de satılınca bahçemizden
gri bir ölümü unutturuyor mu sanıyorsunuz
hastalığa kaçırılmış hangi insan yaşamış ki
bir gemi bulup ufuklara bakarsak iyi
aldığımız su yüzdüğümüz yaşama uymuyor
bir de inadına tersine akıyor nehirler
dünya bana mı uyacak sanki
babam da ölümlü diyor

işte ben hep ay ışığı çıkarken
rüyalarımın gönül dağlar atlara binip
Kuruçay'da iniyorum zamanlı zamansız
yüzümde şeker elimde tel dolap bayramlar
sen yine o trenle mi geleceksin amca
bu hayat bize adın gibi Demir
babam da soruyor seni

Ahmet YILMAZ

CAKA

Bir ocak nasıl söndürülür alanında uzman
Kibir dağları Kaf, fazla Nemrut, çokça sinkaf
Akar gider kirlı suyun önünde
Cakası turfanda onun, modası yeşil ve küf

Nasıl kral, üfürür yel tahtını, alı kanun moru zan
Kırarak inciterek yufka eder hasmını
Hasmı güller düşmanı kuş manzumesi topuk diken
Gölge kaçır mızrağından, kovanından firar arı

Açık yara kabuk tutmaz, delidir saplar oku oka
Bağlar bağcık yapar kirpikte topladığı infaz
Güzel çadır savaş tamtamları bordürlü bataklık
Öyle zalim, öyle şair, överek öldürür binlerce haz

Ehramlar kuleler burçlar yılanlı çocuklu kuyular
Geçinir sırtından ilkel duyarlıklığı global
Uzay çağı perisidir kızıl dudaklarında kurak
Onu bizden koruyan geyik boynuzu yahut nal

Yarı çıplak kubbelerde derdi günü teşhir
Koynunda hidrofil pamuk, dilinde pıtraklı bıçak
Bir o yana bir bu yana meyilli bukleler
Kâinat güzelidir, bayan uzun çalım bacak

ÖLÜMLÜK DİRİMLİK'TEN

Ramis DARA

Nasılsa tutmuş aşım... Varmış yiyecek aşım... Arpa oraklarında... Dünyayla tanışmışım...

Doğum günüm "arpa orakları vakti"dir, anamın deyişle.

Anacığım arpa biçmeye gitmiş ve benim dünyaya gelme telaşım baş gösterince, o gün işi yarım bırakmış!

Ben bu yüzden bütün geç bahar - erken yaz günlerini doğum günüm sayarım ve doğum günümü kutlama biçimim kimselere benzemez: Kutlamam!

Belki de doğaya düşkünlüğümün temelleri arasında bu doğuş hikâyem de vardır. Eve dönüşten sonra da ben koca kafamla dünyaya merhaba diyemeyince, iki öküzün çektiği bir arabayla annemin karnında yola çıkmışız, neyse ki köyün arazisi bitmeden, türlü meşelerle dolu güzel bir vadide ilk "ıngaaa" sesimi doğaya salmışım...

Taraların oğluyum... Masallarla doluyum... Elimden gelen yazmak... Ve dünyaya borçluyum...

*

Annemin erkek çocukları yaşamıyormuş. Babamla annem Taş Kuyucak köyündeki derin bir hocaya gitmişler. Yıldıznameyi açmış Taşkuyucaklı hoca. Bu çocuk, adı Ramis olursa yaşar, demiş. Rasim de olabilir ama bir harf eksik, tutmuyor. Ramis olmalı, demiş.

Adım, dedemin adından hareketle Hasan olacakken, Ramis olmuş böylece.

Bir aşk aşkı bulmasa... Göle tam su dolmasa... Ölü doğarmışım ben... Adım Ramis olmasa...

*

Türkiye'ye özgü bir salaklıkla Doğru olan soyadımız Nüfus İdaresince Dara'ya çevrilmişti. Ben de Ramis Doğru iken yirmili yaşlarımın başında Ramis Dara oldum. Ama sonradan Dara'yı Doğru'dan daha çok sevdim: Boş kabın ağırlığı denebilecek soyada azıcık kendi ağırlığımı koymaya çalıştığım için.

*

Başlarda ailede bir tek benim soyadım Dara idi. Babam annem ablam hepsi Doğru. Hatta ölmüş olan dedemle ninem de.

İmam-Hatip'te küçük bir öğrenciyim. Belki de birinci sınıf. Babacığım Salihli'den Konya'ya postayla üşümeyeyim diye bir pardesü yolladı. Alamadım! Gönderen baba Mehmet Doğru, alıcı oğul Ramis Dara olduğu için!

*

Tütün zamanı çokluk, sabah ve akşam serininde, ailenin iki öküz iki inek bir dana bir düveden oluşma sığırlarını otlattırırım.

Bir gün, bir çalının dibinde kuluçkada yatmakta olan bir keklük gördüm. Kalbim güp güp atmaya başladı. Ceketimi çıkarıp onunla üzerine atladım. Heyhat, yakalayamadım. Bir iki yumurta kırıldı. Kılanları belki yerim diye yanıma aldım. Çardağa döndüğümde ailem üzüldü, özellikle babacığım kızdı da bana. Ama yapacak bir şey yoktu.

İnsan kolay büyümüyor.

*

Bir akşamüzeri ailenin sığırlarını otlatırken sık bir çalılıktayım.

Bir palamut meşesinin en tepesine bir arıkuşu gelip konuyor. Yanımda sapanım var ama uygun taşım yok.

Büyükçe bir taşı kırmaya çalışıyorum, tuzla buz oluyor. Yine de kırık parçaların biraz iricesini meşinin içine yerleştiriyorum. Doğrudan yürüsem, kuş beni görüp uçacak. Sine sine arka tarafa dolanıyor, ağacın dibine geliyorum. Bakıyorum. Kuşçağız hâlâ orada, gökyüzünü kolaçan ediyor. Sol gözümü yumup nişan almaya çalışıyorum. Taş çok küçük, iş yapmaz. Küçük ama keskin diyor ve o sırada biraz aşağıya dönen göze nişan alıyorum. Ve olacak şey değil, o minik taş gidip onu tam oradan vuruyor. Kuş cansız yerde. Bir yandan dünyalar benim olurken, bir yandan kahroluyorum. Öldüğünden emin olmasam, ömrümde elime aldığım o en güzel kuşa canlanır mı diye su aramaya koşacağım. Boşa.

*

Üniversitede, ortaöğretimde öğrencilerime cinaslı uyaktan söz ederken ilgili kitaplarda bulunan bildik birkaç örneği verirdim hep. Son yıllarda mani yazmaya başlayınca birkaç da cinaslı mani yazdım:

...

Geçmişe bak, yenilen / Sen değilsin yenilen / Diken diyerek geçme / O bir nimet yenilen...

Sığ derelerde çimdik / Bir likendik - bir çimdik / Nefis yapraklar tattık / Acıkınca bir çimdik...

Baharda güldür güldür / Aç yüzümüzü güldür / Kuşburnu deriz amma / O yabani bir güldür...

Bahçendeki alıcı / Topla gelir alıcı / Alıçla mı büyüdün / Her hattın göz alıcı...

Ne bir yelim eserim / Ne kaldı bir eserim / Erim erim toprakta / Nadirattan eserim...

Erimiş doluyum ben / Toprakla doluyum ben / Serapa seraplıkta / Tek değil doluyum ben...

Üstüneyim bir salın / Salı tutmayın, salın / Şu cennette, sevdiğim / Benim için de salın...

Bunu sana hep derdim / Benim doğayla derdim / Bak kışın ortasında / Kır çiçekleri derdim...

*

Kitaplar en güzel anılardır. Renk renk desen desen ton ton...

-Seçmek mümkündür, kaçmak mümkün değil.

*

-Totem?

-Doğduğun yıl basılmış bir kitap taşıyabilirsin çantanda!

*

Sıfır çizgisinin hemen üzerinde sonsuz huzur. Çok az renk, çok az ses. Her şey gerektiği kadar.

*

"Hoşgeldin" üstünlük taslamak, dışlamaktır biraz. "-Merhaba..." eşitlik.

*

Yeryüzü ve gökyüzüne armağan diye yaşanmış bir hayatımız kalacak geride.

Kimsenin, hiçbir şeyin kılı kıpırdamasa ve bir toz bile yer değiştirmese de.

*

Başladım yeni güne... Yağmurum tane tane... Su olmasa içerdim... Şu hayat ne şahane...

*

Arasan da yok cevap... Her şey serapa serap... Dinle kosmosu biraz... Anlam orada ahabap...

Sevdasız kanat olmaz... Doğasız sanat olmaz... Otlar ağaçlar söyler... Anlamsız hayat olmaz...

Anlam arayalım gel... Derdi küreyelim gel... Geldik ve gidiyoruz... İşe yarayalım gel...

Eşref Ozan BAYGIN

FİLİZLENEN TOHUMUN SON EVRESİ

*"düşünüyorum öyleyse varım"
düşünüyorum öyleyse yokum*

Arılar nasıl olur da yuvalarını bırakır
bir
nehir
gibi
akıyor
harf
raks
ediyor
sarmaşıklar
saçlarının
kıvrımlarından
tutunarak

gecesinde yıldızlar,
kısır döngü durağında bekliyor deniz
ince bir çitirtıyla düşüyor dal.

arılar nasıl olur da yuvalarını bırakır
kelimeler nasıl olur da sönük kalır...

Mustafa DÖŞDEMİR

SERZENİŞ

çocuktuk, gençtik; direndik bir zaman
işaret parmağımızın ucundaki güvercin
yükseği görür de kaçır sandık
ama öğrendik nihayetinde
parmak kaldırmadan konuşmayalım amenna
ya kaldırdığımız parmağa
sallanan parmak niye

öteki kulak bir kulağın emanetine
hep ihanet etmedi ya
ah şu yüzsüz misafir harcıalem nasihatler
kendimizi beğenmeyelim amenna
ya başkasını beğenmekten korkmak niye

ne olurdu bürünseydi, çıplak gerçek örtüsüne
sunulan şu optik form hayatların aksine
hayallerin üstü giyinikti
ve biz hayaller kurardık
türlü renk ve desende hayaller
yuvarlak kutucuklardan taşındık diye
kurduğumuz hayalleri
geçersiz kılmak niye

ilk düğmenin gözlerinden belliydi
yerini yadırgadığı, ama kimse görmedi
çalan savaş tamtamları "yanlış" düşmanlara
aman kimse sormasın
yanlış yapmaktan ödümüz kopar, niye
bir doğruyla arkadaş o dört yanlış
düşman bellettiler bize, bize düşman,
düşman

Nihan IŞIKER

ISSIZ KIZ

Siz saliseleri saymak nedir bilir misiniz
Beklemenin sancılarını
Kısıtlı zamanlarda toplanabilecek mutlulukları
Avuçları küçücük bir kız çocuğu
Ne kadar avuçlayabilir pınardan
Akıp giderken her lahza
O nazenin parmaklarının arasından
Siz o çocuğun kalbinin derinliklerini
Orada açıp açıp solan çiçekleri göremezsiniz
Nasıl sulacayacağını bilmeden
Dövünür durur gerçekler ve sığındığı renkler arasında
Bekler durur gelmeyecek baharı...

Güzin Y. ŞAHİNLER

SIRAM GELDİ Mİ GİDERİM

siram geldi mi giderim
eski kapı, suskun eşik
rüyalardan kalan tortuyla
kabuğunu kaldırdığımız hatıraların
yakasına yapışır hayalim
onca sis, camda buğu
geceden sarkan güneşi katıp önüme

bakardı bana aynalar
suda büyüyen halkalarda
boğardım güneşi
unutmayı hatırlatır kuşların çığlığı
açarım küflü sandığımı
asık yüzlü denizler vurur kıyıya

cebimde kalbini soğutan
martıların kanat sesleri
sorulmamış sorular ardım sıra
siram geldi mi?

kolalı yakamda annemin sararan çeyizi

Hızır İrfan ÖNDER

GÜN ARTIĞI AKŞAM

Hayat, kör bıçak
durgun bir su!

Arzu, düşen yaprak
kurumuş bir dere!

Umut, batan güneş
kayan bir yıldız!

Hüzün, isli lamba
öksüz bir çocuk!

Ölüm, acı son
gün artığı bir akşam!

Hüseyin PEKER

PENÇE

hayatında bir fark yarat
kürek çek, açıl kıyından
gümüş su bardağına doldurduğun deniz
dalgalara çarpsın, arttırdığın köpüklerle
zoruma gidiyor de
şiltesiz ranza somyasında geçen günler
ağzını bıçak açmayan
müzikal cümleler söyle
gezinmek için çıktığın mihenk taşından
mum yanmaz denizde
o zaman üfle sana kalan saatleri
denize karışıyor bıraktığın zaman
sen kurtardın beni yangından
depremde ölmedin bugün gel
yarım doz üstüme
sonuna kadar gidelim isteklerimizin
perişanlığında anlatırım sana
suya bıraktığım kağıttan kayıkları
üstüne 'yere kapaklanma' yazdıktan sonra
üçüncü yol sensin bilirsin
yüzünü kırışıklar sardığında
saçlarındaki beyazlar kimseye seslenmez
bülbülleri korumak için beni dinlemez
komşum anlaşıyor evden kaçtı
rüzgar çıktı denizde
çingeneler çadır kurmuş su üstünde

hayatında bir fark yarat
ama saklı tut indirdiğin pençeleri
kırmızı gözlüyüm bak şimdi
diz bağlarım çözüldü
göl kıyısına tutduğum saatlerde
dalgındık bu ay, ikimiz de kırıldık
yaşayıp gidelim işte!

Taha İHSAN

SAYGINLIK

Hak etmediğim
Bir saygınlık taşıyım
Şairliğimden

Cihan OĞUZ

KIZILCA KIYAMET

Ben nazara inandığım için duaların sonunu getiremiyordum
Min kulli şeytanin'den betardi hayat
Esneye esneye çenem ayrılacaktı neredeyse
Allah bir günlüğüne yasak koydu aşka
Sıkıcı ve katlanılmaz saatler başladı

Her şeyi unutacaktık gün ertesiye kavuşmadan
Son mektuplar yazıldı, son vedalar hizalandı çaprazlama

Günahını herkesten saklayan bir çocuğu Allah
Kâinatı dikti penaltı noktasına

Erdinç DİNÇER

JİM HAYNES'İN EVİNDE BİR PAZAR AKŞAMI GEÇİRMEK İSTERDİM

açılıyor kurumaya bırakılmış çam kozalağı reçinesinden
arındırılmış parlak
dokunduğun her şey çoğalar
çoğalan yayılım içinde var olur
varolan kızarmış ekmeğin dönemez eski haline
ve sen giyinilirliğini gelinlersin
elbiselerinin ayrı çıplak
her şey bir arada büyür kızarı
zeytinyağı gibi suyun üstüne çıkar tırnağın
uzaması gibi değil varlığın sıçraması bu parçalanmış benlik
soru işaretine benzer dedi parçalanmış her şeyin belleği
vardır
jim haynes'in evinde bir pazar akşamı
geçirmek isterdim

kör makas keserken bileniyor
şip şak şip şak şip şi ş
her şey çocukluktan gelir belleği olan unutmaz duvara
çakılmış çivi insan çıkış yolu arıyor
bir geçit belki bu sabah sessizliğin ardından
cama gagasıyla vurdu karga
jim haynes'in evinde bir pazar akşamı
geçirmek isterdim

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara	Katkı Payı	: 70 TL.
Produksiyon	: İhsan Üren, Zühtü Engüdar - Ersin Erdem, Zihni Engüdar, Yalçın Oğuz.	Posta Çeki ya da Banka hesabı:	Ramis Dara adına açılmış; 6025702 numaralı Posta Çeki hesabı ya da Yapı Kredi Bankası Mudanya şubesi (567) Hesap No: 72092839 IBAN: TR37000670100000072092839
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Halim Çiftçi (Ömerbey Mah. Ş. K. Ahmet. Sok. Fidan Apt. B. Blok. Kat: 2, D: 5- MUDANYA)	Yazıcı çıkışı	: Selman Kırtasiye, Kâzım Baykal Cad. No: 14, 16040 Osmangazi - BURSA
Yazışma ve posta kargo adresi	: PK 68 16361 Ulucami - BURSA		
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com		
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 - 7685		

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının başışladıkları telifler ve bazı şiir dostlarının katkılarıyla yayımlanmaktadır.